

Основні принципи формування осередків для дітей з обмеженими можливостями

Аліна Дейнека

Національний університет «Львівська політехніка»,
Інститут архітектури і дизайну
вул. С.Бандери 12, Львів, Україна, 79007
alina.deineka.ar.2016@lpnu.ua

ВСТУП

Актуальність даної теми тримає планку вже декілька років поспіль. Головним фактором, який вплинув на формування дитячих осередків є соціально-історичний чинник.

На початку ХХ століття, у часи розвитку і розбудови суспільних сфер, середовище для розвитку і психологічної реабілітації дітей, змінило свій вектор. Стереотипні осередки, такі як, дитячо-юнацькі школи, будинки культури, клуби, замінили вузько спрямовані центри на сімейні розважальні центри, тематичні та розважальні заклади, і ін.

Певні громадські заклади набували нових функцій в архітектурно-планувальній діяльності. Будівництво нових розважальних центрів, приватних закладів, стаціонарів, споруд громадського призначення стало одним з основних факторів для створення соціально необхідного простору для менших резидентів планети.

Поєднання кількох функцій в одну архітектурно-просторову структуру, змогло створити новий простір комунікації суспільства.

МЕТА

Дослідити та виявити основні принципи планування осередків для дітей з обмеженими можливостями і запропонувати методи вирішення комфортних умов

для емоційного та особистісного розвитку дитини.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Під виразом інклюзивного навчання розуміють такий навчально-пізнавальний процес, у який включені всі, в тому числі і діти з інвалідністю. ЮНЕСКО розглядає інклюзію в освітній сфері, як динамічний процес позитивного реагування на багатоманітність учнівського контингенту та ставлення до індивідуальних відмінностей не як до проблем, а як до можливостей для збагачення навчального процесу.¹ Досліджуючи і аналізуючи осередки дитячого дозвілля, було виявлено, що багато забудовників не задумуються про деталі формування просторів для осіб, що мають певні фізіологічні та психологічні відхилення.

Дослідження полягає у вивченні особливостей формування середовища засобами архітектури та дизайну для дітей, які навчаються у закладах творчого спрямування, чи відвідують спеціалізовані заклади; виявлення основних об'ємно-просторових структур, архітектурно-дизайнерських рішень, включаючи внутрішні та зовнішні простори.

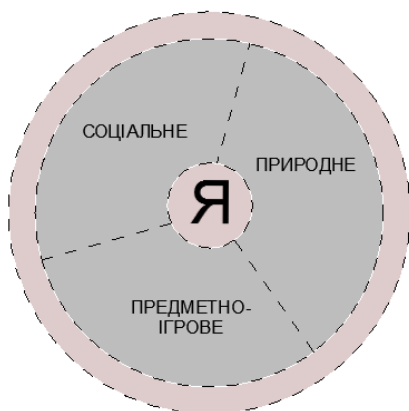
У 2019 році я мала змогу стати учасником міжнародного воркшопу за програмою ERASMUS+ «On the move III» та «On the move II» (2018 р.), на тему: «Створення простору для дітей з потребами

у реабілітаційному центрі міста Браслав», Мінськ.

Даний практикум був спрямований на створення творчих концепцій з подальшою реалізацією проектів для Браславського навчально-реабілітаційного центру.

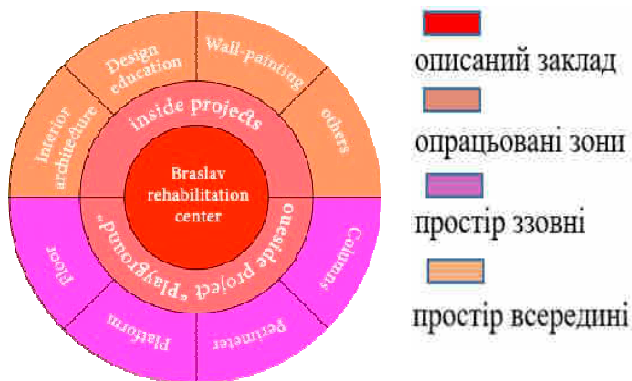
«Браславський центр корекційно-розвивальної освіти та реабілітації» - це заклад спеціальної освіти, який сприяє наданню інтегрованої системи психологічної, медичної та педагогічної допомоги особам з особливим психофізичним розвитком. В центрі займаються з дітьми з такими діагнозами, як ДЦП, шизофренія, аутизм і т. д. Всього 20 дітей, 10 з яких відвідують заняття щодня, інші - в домашній школі, або лише в певні дні. Вік дітей від 4 до 17 років. Основна робота центру спрямована на реабілітацію та нормальне існування особливих дітей у суспільстві.

Формування осередків для особливих дітей потрібно починати з вивчення нестандартного їх мислення, потреб, а також, актуальності під час розвитку у певних період часу.

Розвивальне середовище можна представити у вигляді схеми, яка поділена на сегменти і пояснюється як «Я» (мій простір, середовище мого внутрішнього життя).

Під час проектування дуже важливо думати про замовника, старатися пережити його графік дня і план дій, а не про кількісне наповнення кімнати ігровими атрибутами, адже достатня їх кількість не завжди гарантує повноцінний розвиток

особи. Основні завдання воркшопу можна оформити в формі круга:

Навколишнє середовище повинно бути запроєктоване та організоване так, аби спонукати дитину до виконання активності, відповідно до її фізичних та психологічних можливостей та життєвого ритму.

Метою формування такого простору є потреба в активізації емоційної сфери дітей, яка сприятиме їхньому сенсорному розвитку; формуватиме і закріплюватиме вміння орієнтуватись у предметах і явищах довкілля; вдосконалюватиме дрібну моторику рук та допоможе розвивати мовленнєву активність.

Як відомо, що незаповнений і безколірний предметно-ігровий простір негативно впливає на психічну сферу, зменшує показники навчальних здібностей. В свою чергу, перенасичений предметний простір також чинить негативний вплив на психіку.

Але лише періодично оновлюваний, оптимально організований та варіативний простір має розвивальний вплив, спонукає дитину до активної розумової та емоційної діяльності.

Особливо ефективним є модульний предметно-ігровий простір. Наприклад, під час практикума, виникла ідея у формуванні

дитячого середовища за допомогою модульних кубів та прямокутників, різних розмірів, текстур, виготовлених за допомогою м'яких матеріалів (синтепон, пінополістерол, та ін.).

Такі осередки потрібно проектувати з різними функціями, такими, як методична, дослідницька, мистецька, відпочинкова, фізично-активна та навчальна.

Основним в формуванні дитячого середовища є розсосередити увагу на різні спектри і зони використання простору. Приділити увагу розплануванню території та мислити у висоту, в ширину і по периметру. Особливо не забувати про формування ідентичності осередку у певному місці розташування. Використання розписів на стінах та підлозі. Простір повинен бути легким і мобільним, але з іншої точки зору - повна свобода творчості. Але основним у всьому сказаному вище є безпека і доступність особливих дітей.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши різноманітні фактори основних принципів формування дитячих осередків з інклюзивністю, було виявлено ряд методів вирішення проблем, які виникають при розплануванні зон для особливого суспільства. Виявлено фактори комплексного впливу на формування і розвиток закладів дитячого дозвілля. Обов'язковою умовою забезпечення ефективного розвитку дитини є створення розвивального середовища в єдності всіх його складників.

Стрімкий темп розвитку інноваційних технологій, допомагає сучасним проектантам та забудовникам креативно і якісно формувати осередки розвитку.

Створюючи певні елементи середовища, слід розраховувати їх не лише на гру, а й на розвиток загальних навичок, а також, враховувати всі потреби замовника та його індивідуальність.

Проведений пошук та аналіз літературних джерел свідчить, що на даному етапі розвитку дитячих просторів є сформована певна модель, яка при належному використанні зможе ефективно впливати на фізичну, емоційну та психологічно-реабілітаційну діяльність дітей з певними вадами здоров'я. Нам необхідно негайно створювати комфортні і доступні місця з метою покращення якості життя суспільства.

Ключові слова: Дитячий простір, формування, розвиток, функціональні зони, інклюзивність.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Руководящие** принципы политики в области инклюзивного образования, **2009**. ЮНЕСКО, Париж.
2. **Achieving** full participation through Universal Design.
3. **Даценко І.І.** та ін. Загальна гігієна.
4. **Навчально-методичний посібник** «Архітектурна доступність шкіл».
5. **Гігієна** та екологія. Бардов В.Г. Підручник.
6. **Авраменко М.Л., 2006.** Організація гідрокінезо-терапії в умовах центрів професійної реабілітації інвалідів. М.Л. Авраменко, Д.А. Кузнецов. Вісник фізіотерапії и курортології.